

tres productes de la indústria rural, nombrosos embalatges per al transport de bestiar, mort i viu, petit i gros, de tota mena. La instal·lació, variada i molt completa, era de debò interessant i feia veure les facilitats donades a l'agricultura per una campanya clarivident, que posa la mateixa atenció en les grans obres, com per exemple la magnífica Estació frigorífica d'Ivry, que en els petits detalls, com es troben en un model apropiat de cistell per a el transport d'unes flors delicades.

Resumint les impressions condensades en els dos articles dedicats al Saló, insistirem en què era una bella mostra de la potencialitat de la indústria francesa de construcció de maquinària agrícola. Aquesta indústria no es presenta amb una greu ardidesa d'iniciativa, ni fretura de novetat, però pren la importància del seu volum global, ben representat al Saló per més de 350 cases exposants, que portaren en conjunt maquinària evaluada (segons les declaracions per al segur) en set milions de francs. El desenrotlló de la indústria és conseqüència de la generalització de la màquina al camp, i això ho patentitzava una lleugera observació del públic, sempre nombrós, en el qual abundaven els rostres colrats, els cossos macissos, els tipus definits dels agricultors francesos. De les 55,000 entrades que es despatxaren durant l'exposició, la immensa majoria ho foren a agricultors vertaders, poques, ben segur, a parisencs i curiosos. I aquest públic, ple d'aridesa, parat llargament en els stands, comparant les diferències de les màquines, escoltant les explicacions aclaratòries, feia que del conjunt en sorgís una forta lliçó social, la de l'agricultura francesa marxant disciplinada pels camins assenyalats pels tècnics. Potser en ço que a la màquina es refereix, aquests camins no són prou airejats de modernitat, potser una acceptació sumisa de les direccions establertes pot portar a un cert uniformisme. Més aquests defectes accidentals mai arribaran a contraposar l'acció decidida dels tècnics i dels seus amatents seguidors que han fet de l'agricultura, amb un segur progrés col·lectiu, el factor fonamental de l'economia francesa.

CARLES PI SUNER

Professor de Mecànica Agrícola

La Ramaderia de Mallorca

VI

BESTIAR BOVÍ

No procedint amb mètode el vaquer mallorquí no sabrà mai res del cert. Un vaquer em deia que preferia les suïsses, perquè una vegada se li moriren les holandeses; altre, també les suïsses perquè són més rústegues; altre estimava les holandeses per donar més quantitat de llet; altre, les suïsses perquè la llet la donaven més pausadament; altre, les holandeses perquè eren més caluroses; altre, les mestisses perquè reunien la qualitat d'ambdues races.

Aquestes preferències careixen de valor, no tenen més importància que un «em sembla»; és a dir, que els vaquers en un cas obligat no s'atre-

veixen a afirmar rotundament llurs opinions. I encara que així sigués, les afirmacions de dits vaquers no tindrien pel zootecnista la valor de una observació rigurosa, científica, puix ni una sola de les moltes vaqueries que hem visitat tenen una sola raça de vaques; en totes elles les mestisses predominen, i pocs són els vaquers que distingeixen bé i aprecien la puresa de raça.

Les diversitats de preferències no obstant, podrien servir de base per a realitzar les observacions anotades més amunt, de manera que els vaquers que estimessin més les de pura raça, com els que apreciessin més les mestisses, cada un d'ells podria experimentar el grup més conforme amb els seus gustos.

Si es fes així, al cap de pocs anys s'hauria comprovat les vaques que donen millors resultats. D'aquesta manera, els fets s'imposarien a les divagacions tècniques mal formulades i a les apariències errònies dels vaquers. Naturalment, que a *priori* hi han raons per a decantar-se a favor d'una o altra raça, raons que ja hem exposat en treballs anteriors, escrits com aquest per encàrrec de la Mancomunitat. Però, com déiem no fa gaire, la paraula entre la pagesia, manca d'eficàcia; els fets quan condueixen repetidament a bons resultats són la guia més natural del pagès. En totes ocasions, quan manca la fe, únicament la personal comprovació dels fets, és qui determina la creència.

Pel demés, les vaques lleteres que hi han a Mallorca s'exploten seguint una pauta semblan a la regida a Catalunya.

Les indústries làctees que es projecten donaran, segurament, un gran impuls a l'explotació vaquera.

* * *

Les vaques de cria de Mallorca habiten una petita part a les terres de secà i en son major nombre els terrenys empantenegats.

Les finques o sons de secà que posseeixen vaques de cria no són gaire nombrosos. Les terres empantenegades ocupen el nord de la illa, tinguent son centre entre Pollensa i Alcudia.

Aquestes vaques, probablement, són autòctones. No s'ha descobert cap crani fòssil. Unes figures que representen unes testes de bòvids, trobades a Mallorca (1), figures dels temps dels fenicis o preromans, els

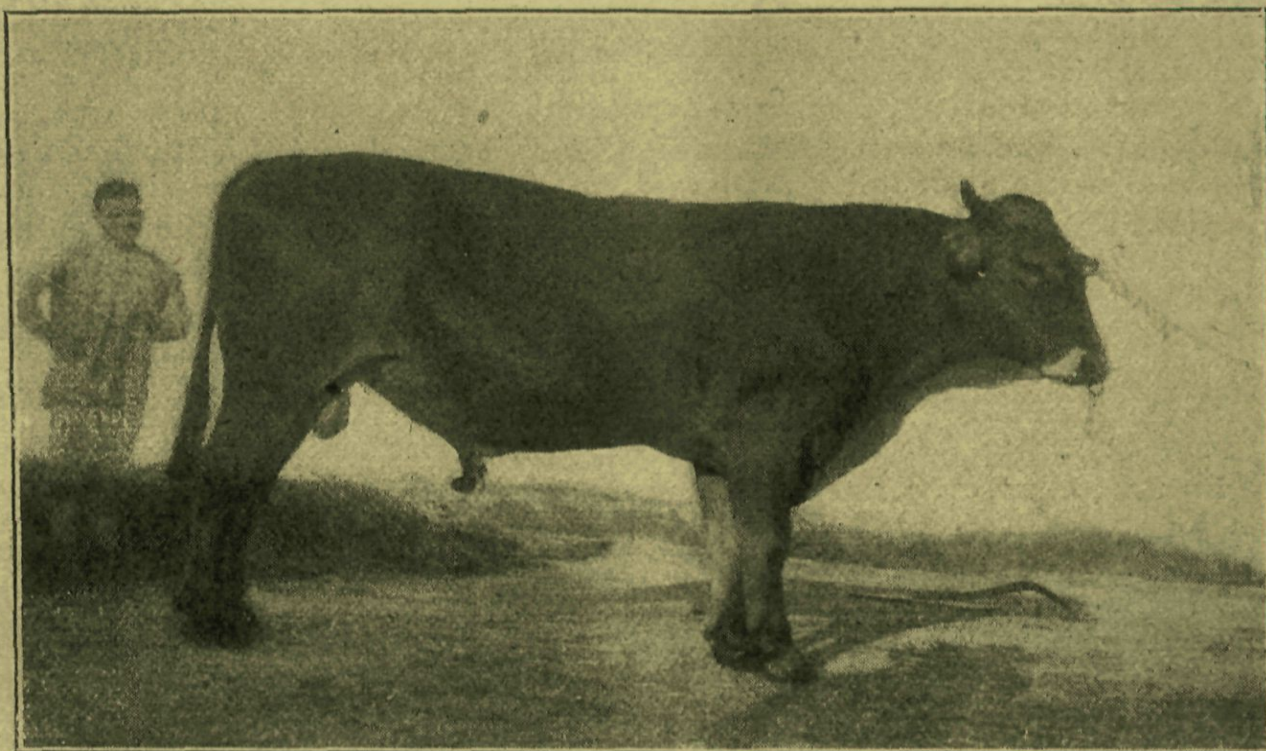
originals dels quals, en bronze, es troben al Museu de Madrid, constitueix tot el que sabem respecte a vellúries d'aquest bestiar. Dites figures tenen una gran semblança amb el *Bos taurus ibericus*. Però aquests bronzes no signifiquen precisament la representació de bòvids mallorquins, malgrat procedeixen de la illa. Els fenicis, grans comerciants, podien haver adquirit dits objectes a una altra banda i vendre'ls a Mallorca.

Els bestiar boví de crià, que no presenta cap senyal de mescla amb les races suïssa i holandesa, bestiar que podríem anomenar mallorquí, presenta els següents caràcters:

(1) BRONCES ANTIGUOS HALLADOS EN MALLORCA, *Bartomeu Ferre*.—Madrid 1921.

Perfil lleugerament concau; braquicefàlic; banyes de secció circular, puntes dirigides en avant; esquelet fi. El pelatge és ros i les extremitats i baixos negres, com igualment les puntes de les banyes i les peulles. Els mascles tenen al cap un pel ros més clar que el del verd del cos, el qual forma un triangle, de base superior compreguent tot el pont i una gran part de la cara. Aquest triangle és més pronunciat quan el toro és jove, que quan és adult.

Moltes vaques es resseten de la influència de les vaques de Menorca.

D'aquí la manca d'homogenitat. Com que les vaques no les munyeixen mai, són un poc esquerpès. No obstant una, d'elles, fou relativament fàcil agafar-la, la qual es pot pendre com guia aproximada de les mides de dits animals:

Alçada a la creu	1'26 metres
Alçada al dors	1'26 »
Alçada a la gropa	1'28 »
Amplada de la gropa ..	0'42 »
Perímetre toràcic	0'70 »

Les vaques fan una cria anyal.

Pasturen tot l'any pels prats naturals o pels rostolls. L'ur règim alimentici és pobre.

Els vedells se solen vendre a set o vuit mesos. Pesen de 130 a 140 quilos.

Mateixes remarques crítiques respecte a millores que les mencionades per al bestiar de peu rodó.

Aquesta explotació té poca importància.

M. ROSSELL I VILA

Professor de Zootècnia